

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אמור

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כב

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים וארבע לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכרון

הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות

ישראל ארי' ליב

אחיו של הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות דובער הי"ד

בניו של כ"ק הרה"ג והרה"ח והמקובל

רב פעלים לתורה ולמצות

ורבים השיב מעון לוי יצחק

דור רביעי לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

נפטר י"ג אייר ה'תשי"ב

ת' נ' צ' ב' ה'

🕊️ 🕊️ 🕊️ 🕊️ 🕊️

אחיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. חג הסוכות שבעת ימים*

על הפסוקי, המופיע בסמוך לסיום פרשת המועדות, דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה', נאמר ב, תורת כהנים: "מה תלמוד לומר? לפי שנאמר: בסוכות תשבו שבעת ימים, ואיני יודע אם שבעה ראשונים אם שבעה אחרונים, כשהוא אומר: ובחמשה⁴ עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה', הרי שבעה ראשונים ולא שבעה אחרונים".

המפרשים⁵ מסבירים, שהשאלה המופיעה בתורת כהנים, מה תלמוד לומר... היא – מדוע מופיע בפסוק השם "חג הסוכות", בעוד אשר בפסוקים אלו מוזכר רק הצינוי על "מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו" וקרבת החג, והצינוי על הישיבה בסוכה כתוב רק מאוחר יותר, בסוף הפרשה – ואם כך, צריך היה לכתוב כאן "חג שבעת ימים"... ללא המילה "הסוכות"?

ועל כך מוסבר בתורת כהנים, "לפי שנאמר...": כיון שהפסוק, "בסוכות תשבו שבעת ימים" מופיע בסוף הפרשה, לאחר שנאמר לפני כן בפסוק, "בחמשה עשר יום לחודש השביעי... תחוגו את חג ה' שבעת ימים", לא היה מובן אם הכוונה בפסוק "בסוכות תשבו שבעת ימים" היא לאותם שבעת

(1) פרשתנו כג, לו.
 (2) כ"ה בדפוס הת"כ וכת"י הת"כ (ג.י. תשי"ז. ירושלים תשל"ב) לפנינו. ובי"ש כאן, "שבעת ימים למה נאמר". וראה לקמן הערה 6.
 (3) פרשתנו כג, מב.
 (4) כ"ה בדפוס ת"כ לפנינו, וכת"י ירושלים הג"ל. אבל בכ"ה ג.י. הג"ל ויל"ש שם: בחמשה (ככתוב).
 (5) קרבן אהרן לתו"כ. מלבי"ם. וראה גם רבינו הלל. ובאופן אחר קצת כפי' הרמב"ם ור"ש משאנן לתו"כ. ובזית רענן ליל"ש שם, ככהערה הבאה.
 (6) כפי' הרמב"ם (ועד"ז בר"ש משאנן) לתו"כ: פי' שהרי כבר נאמר למטה אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ וכו'. ולכאורה מפרש שכל הכתוב שהעתיק התו"כ מיתר. ולפירושו צ"ל דהכתובים (לה"ל), "ביום הראשון מקרא קודש יום שבעת ימים ג"ו הול"ך אח"כ.
 ובזית רענן מפרש לגירסת היל"ש, "שבעת ימים למה נאמר", שהרי כתוב אח"כ שבעת ימים תקריבו אשה לה'. וכנראה הקושיא היא רק על התיבות, "שבעת ימים" דלא הול"ל שבעת ימים ועד"מ"ש לפניו (כג, ו), "בחג המצות". וראה לקמן בפנים סעיף ה. ואכ"מ.
 (7) ברבינו הלל: הא כתיב קרא אחרינא בסוכות תשבו שבעת ימים. ומשמע שמפרש הקושיא ד, הסוכות שבעת ימים" מיותר כאן.
 (8) כג, לו.

ימי החג – "שבעה ראשונים", החל בט"ו בחודש – שאודותם מדובר לפני כן, או ששבעת ימי הישיבה בסוכה צריכים להיות בנפרד, לאחד "חג ה' שבעת ימים" – "שבעה אחרונים", החל ביום שלאחר שבעת הימים הראשונים.

לכן נאמר מיד בתחילת הפרשה "בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים", וכך ברור שהצינוי "בסוכות תשבו שבעת ימים" חל באותם שבעת ימי החג המתחילים בחמשה עשר יום לחודש".

ב. חג הסוכות – מהות החג

מדרשה זו בתורת כהנים, יוצא, לכאורה, בפשטות, שהמצוה "בסוכות תשבו שבעת ימים" איננה קשורה לעצם החג⁶ ולשאר הענינים שבהג, המופיעים מיד לאחר מכן בפסוקים הראשונים, "ביום הראשון מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו, שבעת ימים תקריבו אשה לה"¹⁰, והיא אינה קשורה אף למצוה של נטילת ארבעת המינים, שאותה מקשרת התורה עם החג¹¹ – ומשום כך אפשר

(9) להעיר מלשון החינוך כאן (מצוה שכח): מצות סוכה שנצטוו לשתב בסוכה ז' ימים שנאמר כו' ויום ראשון הוא יום ט"ו בתשרי. ואינו מזכיר כלל ענין החג, ולא כמש"כ בלולב (נעתק לקמן הערה 11). ובמנין המצות בריש ספר היד (מ"ע קסח) כתב הרמב"ם, "לישב בסוכה שבעת ימים שנאמר כו". ושם עד"ז בלולב (מ"ע קסט). אבל לכאורה אין להוכיח משם (פרט זה). כיון: א) שנתכוו בקיצור הכי נמרץ. ב) באו בהמשך לשביתה בחג הסוכות כו'. וראה לשונו בסהמ"צ (נעתק לקמן הערה 12). ואולי אין לדייק כ"כ בלשונות דספרים הג"ל. ולהעיר מהשינוי ברמב"ם: בספר היד באו, הלכות שופר וסוכה ולולב" בהלכות בפ"ע, ומצות ודיני השביתה ואיסור מלאכה ביו"ט (פסח שבעות ר"ה סוכות ושמע"צ) ביחד לפניו בהלכות בפ"ע, הלכות שביתת יו"ט. ולאידך, בסדר מנין המצות (בסהמ"צ ובמנין המצות בריש ספר היד), מנה המצות דכל יו"ט ע"פ הסדר (פסח) (ספירת העומר) שביתה בשבועות, בר"ה, יוה"כ (להתענות בו ולשבות ביום הצום), סוכות) ביחד עם מצות השביתה שבהם* – מ"ע קנו"קע (מלבד מצות תקיעת שופר שכתב לבסוף לאחר מצות נטילת לולב).
 (10) ובפרט שמסיים לפני הצינוי על ז' מינים וסוכה (כג, לו) "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם גו". וראה רמב"ן כג, לו. מד. אברבנאל כאן. רשב"ם שם, מג בסופו. ספורנו לט בסופו. ובכ"מ במפרשי התורה.
 (11) כג, לו. וראה לשון החינוך כאן (מצוה שכד): מצות לולב שנקח ביום ראשון של חג הסוכות. וראה מקומות שבהערה שלפניו.

* אלא שבחג המצות מנה תחלה המצות (סיפור יצי"מ ואכילת מצה) ואח"כ השביתה שבו: ובזוה"מ לזיפך – תחלה מצות השביתה ואח"כ המצות שבו (ישבה בסוכה ונטילת לולב).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלילה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

הקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

זיקוט וניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים סביבו, ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

לעילוי נשמת
 ר' שלמה ב"ר מסעוד ע"ה
 נפטר ביום ג' אייר, ה'תשכ"ה
 ת. נ. צ. ב. ה.
 *

נדפס ע"י משפחתו שיחות

לקוטי

אמור

שיחות

להעלות את הסברה שהמצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים“ אינה חלה באותו זמן של החג ושל מצוותיו המוזכרות לעיל –
 ורק על ידי תוספת המילה „בסוכות“ מבהירה התורה, שבאופן מעשי „חג הסוכות“ הוא באותם „שבעת ימים לה“ המתחילים „בחמשה עשר יום לחודש השביעי“.

אך אי אפשר להסביר כך, כי מעצם העובדה שהתורה מספרת על הזמן של „בסוכות תשבו“ על ידי שהיא קוראת ל„שבעת ימים לה“ בשם „חג הסוכות“, ולא בדרך אחרת, מובן, שלא זו בלבד שמצות הישיבה בסוכה חלה בזמן החג, אלא היא אף קשורה באופן מהותי לעצם החג¹² וענייניו¹³. יותר מכך: כיון שזהו שמו של החג, הרי מובן, שהוא מבטא את מהות החג¹⁴, כפי שכל שם מביע את מהות הדבר.

אך לפי זה יש להבין:

(א) מדוע אין התורה מדגישה בציווי „בסוכות תשבו שבעת ימים“, באופן כלשהו, ואפילו לא על ידי אמירתה „בסוכות תשבו בשבעת הימים“, שיש לדעת שמדובר על אותם שבעת ימי החג המוזכרים לפני כן?

(ב) מדוע לא נאמר „שבעת ימים תשבו בסוכות“ מיד בתחילת הפרשה, בהמשך לנאמר

12) ראה תרד"ה נכנס (סוכה מו, א), רא"ש ור"ן שם (הובא בב"י אר"ח סו"ס תרמא) דכיון דסוכה מחמת חג קאתינא* סברא הוא דזמן דידיה כו' פטור הוא אף בחג. וראה רמ"א שם. ולהעיר מדעת הב"ח (בתשובה סקל"ב, הובא בבאה"ט שם סק"ב) גם להיפך דאם בירך על החג פטור לזמן לסוכה**. וראה ג"כ השו"ע שם. לקמן הערה 42.

ולהעיר מלשון הרמב"ם בסהמ"צ (מ"ע קסת) שמדגישי השייכות לסוכה להחג: שצונו לישב בסוכה שבעת ימים בימי החג (ובהעתקת קאפח: בכל ימי החג). ובהמצות בספר היד (כבהכותרת להלכות שופר וסוכה ולולב): לישב בסוכה כל שבעת ימי החג (ועד"ז כתב בלולב שם: לטול לולב במקדש כל שבעת ימי החג). וכ"כ שם בפנים ההלכות (פ"ו ה"ז): אכילה בלילי יו"ט הראשון בסוכה חובה.

13) ראה לשון הר"ש משאנץ בפי' לתו"כ שם בסופו: וסוכה ולולב חג אחד הוא. ועד"ו בפי' הראב"ד שם: ולולב וסוכה חג הוא להם.

14) ראה לקמן הערה 42.

(* כ"ה בתוס' ותוס' הרא"ש ור"ן שם. וברא"ש לפנינו: דכיון דסוכה מחמת חג עשה. וראה שוה"ג הבא. (** אלא שניקד סברת הב"ח שם היא: כיון דשנת מצוותו הוא וכוונתו לברך גם אסוכה שוב א"צ לברך עוד. ומביא רא"י מדעת התוס' והרא"ש. ולאחרי שמעתיק דברי התוס' מפרש: מאחר דכוונתו בשנת הברכה ה' גם על החג משום דסוכה מחמת חג קאתי זמן דידיה. אי"כ כ"ש בנ"ד כו'. ע"ש. ואכ"מ. וראה לקמן שוה"ג להערה 42.)

„בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות“; ובמיוחד שכך כתוב בתורה לפני כן בחג הראשון: „בחמשה¹⁵ עשר יום לחודש הזה חג המצות לה“ שבעת ימים מצות תאכלו¹⁶, ורק לאחר מכן מופיעים העניינים של „מקרא קודש“, של איסור מלאכה, ושל הקרבת הקרבנות שבעת ימים?

ג. יש קשר בין מצות סוכה לבין מצות נטילת ד' מינים

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את הקשר, בדרך הנגלה, בין מצות סוכה לבין מצות נטילת לולב. אמנם, גם נטילת לולב מוזכרת בפרשה בנפרד מזה הסוכות, אך בכל זאת התורה מקשרת מצוה זו עם „חג ה' שבעת ימים“, שלא כבמצות סוכה, כדלעיל: אדמו"ר הזקן אומר בסידורו¹⁷, ש„מצות נטילתו (של הלולב) בסוכה היא מצוה מן המובחר“¹⁸.

לכאורה, ענין זה הוא על פי קבלה, והמקור לכך הוא בכתבי האריו"ל¹⁹. אך יש לומר, שכשם שלכל העניינים בקבלה ובפנימיות התורה יש מקור בדרך הנגלה²⁰, כך גם לגבי ענין זה, ובמיוחד כיון שאדמו"ר הזקן משנה מן הנוסח המופיע בכתבי האריו"ל – „טוב לברך...“

15) כג, ו.

16) ע"ד הפשט ראה מלבי"ם כאן: שהוצרך להניח הודעת הלכות הסוכה שהם מרובים עד לבסוף. משא"כ ענין המצוה ופרטי' נתבאר כבר בפ' בא. אבל עדיין צ"ע, דהפרטים כל האורח בישראל גו' למען ידעו דורותיכם גו' ה' אפשר להניח לבסוף, ולכתוב בתחלת הפרשה „בסוכות תשבו שבעת ימים“, כבמצוה.

17) „דיני הלולב“ (לפני הלל).

18) הלשון בסידור: „ומן הדין יש לברך על הלולב אחר התפלה קודם ההלל אלא לפי שמצות .. מובחר ואי אפשר לצאת מבית הכנסת מפני הוראים לפיכך בבוקר קודם שיתפלל בעודו בסוכה יברך. וראה לקמן הלשון דכתבי האריו"ל.

19) פע"ח שער הלולב (שער כט פ"ג) ענין נטילת לולב. שער הכוונות דרושי תה"ס בתחלתו. סידור האריו"ל (כוונת לולב ונענועיו). משנת הסידים מס' ימי מצוה וסוכה רפ"ה.

20) בשל"ה (רמה, ב) לאחר שמביא מסדר היום הב' אופנים (אם לטול בסוכה או דוקא בבהכנ"ס) כתב: ואני אומר ירא שמי' יוצא ידי שניה' כו' לא יסיה דעתו ממנו כו' מב"ה לסוכה וינענע שם לשש קצוות. וכן אני נוהג כן בכל ימי סוכות.

ואח"כ מביא מכתבי האריו"ל (כלשון הפע"ח שבהערה הבאה) ומסיים „הובחר יבחר“, הובא במג"א סתנ"א סק"ו. סתנ"ב סק"ג*.) ובאר היתב שם כשם השל"ה. ובס' יעב"ץ כתב שכן (* במג"א שם: ושל"ה כבת שינענע בסוכה קודם הליכתו

לבה"ז נ"ש. וצע"ק דלא כתב שיברך בסוכה כמו"ש בכתבי האריו"ל. וכמו"ש בעצמו בס' תרנא שם (של"ה בשם האריו"ל). ובבאר יתב: בשל"ה כתב שינענע בסוכה ויברך ואח"כ שאר הנענועים יהיו בבח"כ ואכ"מ.

וכדומה – וכותב „מצוה מן המובחר“²¹

ד. נטילת לולב בסוכה – מצוה מן המובחר

לכאורה ניתן היה לומר שנטילת לולב בסוכה היא „מצוה מן המובחר“ משום מצות הסוכה: היות שמצות הישיבה בסוכה צריכה להיות²² „תשבו כעין תדרור“, „שהיה אוכל ושותה וישן ויטייל ודר בסוכה כל ז' הימים בין ביום בין בלילה כדרך שהו אדר בביתו .. וכל דבר שלא היה עושה חוץ לביתו לא יעשה חוץ לסוכה“²³, ויש צורך בסיבה והיתר מיוחד ללמוד וכדומה מחוץ לסוכה²⁴. ומכך מובן בפשטות, שגם את נטילת הלולב, שזוהי אחת מהפעולות שעושה האדם במשך ימי הסוכות חוץ לקיים בתוך הסוכה, ובמיוחד ש„מצותיה אחשביה“²⁵, ולכן יש לכך קביעות, ואם טיול וכדומה צריכים להיעשות בסוכה, בודאי ובודאי שנטילת לולב צריכה להיעשות בסוכה.

אך מכך שאדמו"ר הזקן כולל פרט זה בין „דיני נטילת לולב“, וכן מניסוחו „מצות נטילתו בסוכה היא מצוה מן המובחר“, שבו מודגש דוקא הענין של נטילת לולב, ניתן להבין²⁶ שאין זה דין במצות סוכה, אלא זהו דין ומצוה מן המובחר בענין נטילת לולב²⁷.

נהג אביו.

וראה בכורי יעקב א"ח ס' תרמד סק"א: ולכן מה שנהגין אנשי מעשה לטול לולב בשחרית קודם הליכה לביהמ"ד בסוכה מנהג כשר הוא לא בלבד מהטעם דע"פ הקבלה לטול לולב בסוכה אלא ג"כ מטעם זריזין מקדימין למצות לולב.

(21) בפע"ח מתחיל (הובא בשל"ה שם): טוב לברך תחלה קודם התפלה בהיותך בביתך בסוכה עצמה כו' ויותר טוב לברך אחר העמידה קודם הלל בהיותך בסוכה אך מפני הרואים תעשה כנ"ל. ובשער הכוונות מתחיל: הנה טוב הוא כו' ומה טוב ה' אם היית מתפלל בסוכה, כדי שתתפלל ותטול הלולב בברכתו בשעה הראויה אליו. ובס' האריז"ל (ועד"ז במ"ח) הלשון: מצד הדין ראו שמיד אחר העמידה קודם הלל לברך על הלולב תוך הסוכה אך מפני הרואים כו'. אבל מובן שהכוונה במ"ש „מצד הדין“ היא רק ע"ז שמתברך עליו בשעה הראויה לו (אחרי התפלה לפני הלל), וכמפורש בלשון אדה"ז בסידור שהשמיט בתחלת לשונו „בסוכה“.

(22) סוכה כה, ב ואילך. רמב"ם הל' סוכה פ"ו ה"ה ואילך. וטו"ר ודאדה"ז א"ח ר"ס תרל"ט ונ"ב.

(23) לשון אדה"ז שם ס"ד.

(24) סוכה שם. רמב"ם שם ה"ט. וטו"ר (ודאדה"ז) שם ס"ד.

(25) ראה בכורות י, א. רש"י ביצה כו, ב ד"ה חלה. וראה אנציקלופדי' תלמודית ע' איסורו חישבו.

(26) וכדמוכח ביותר ממשנ"ת בכתבי האריז"ל שם.

(27) ראה ביכורי יעקב (הג"ל הערה 20). אבל לדבריו ה"ז מצד נטילתו קודם התפלה לא מצד נטילתו בסוכה.

הוספה בשורת הגאולה

כד.

די הוראה דערפון בפשטות – בנוגע צו די פעולות וואָס אידן דאַרפן טאָן צו נאָכמער ממחר זיין די גאולה:

אין צוגאָב צו די פעולות אין חלקו בעולם, ביז בכל העולם, צו מגלה זיין ווי דער אויבערשטער איז אלופו של עולם אין דער וועלט און אין יעדער זאך אין וועלט, ובפרט דורך דעם וואָס מ'נוצט אויס אַלע עניני העולם „לשם שמים“¹ און אויף „דעהו“², אַזוי אַז יעדע זאך בעולם איז מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

דאַרף אויך זיין אַ הוספה מיוחדת אין אולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – אין פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

און אויך – משפיע זיין אויף אַנדערע אַרום, דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות.

(משיחות ש"פ אמור, כ' אייר תנש"א)

(1) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. וטו"ר א"ח סרל"א.

(2) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטו"ר שם.

ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע"י שמנצלים את כל עניני העולם „לשם שמים“¹ ול„דעהו“², כך שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב"ה –

משתי דרכים אלו להסברת הענין נובעת גם מסקנה לגבי ההלכה למעשה: במקרה שבו פטורים מן הסוכה, כגון כאשר יורד גשם וכדומה, שאז נקבע ש„המצטער פטור מן הסוכה“²⁸:

אם נטילת לולב בסוכה היא מצוה מן המובחר רק לגבי מצות סוכה – ככל שאר פעולות של אכילה ושתיה וכדומה, שבהם מקיימים את מצות הישיבה בסוכה – הרי כאשר פטורים מן הסוכה עקב ירידת גשם וכדומה, אין צורך להמתין לשם נטילת לולב עד להפסקת הגשם, כיון שעתה לא חלה עליו חובת הישיבה בסוכה, בדיוק כפי שאין חובה לעכב את האכילה והשתיה וכדומה עד שהגשם ייפסק²⁹.

אך אם פרט זה הוא מצוה מן המובחר גם לגבי מצות נטילת לולב, הרי למרות שעתה, כאשר יורד הגשם, לא חלה על האדם חובת הישיבה בסוכה, בכל זאת, כיון שהוא חייב בנטילת לולב, אשר שלמות מצוה זו – מן המובחר – היא דוקא כאשר מקיימים אותה בסוכה, הרי מן המובחר להמתין³⁰ עד שייפסק הגשם כדי לקיים את „מצות נטילתו בסוכה“, שזוהי „מצוה מן המובחר“.

ה. חג המצות וחג הסוכות

יש לומר, שההסבר לכל זה הוא: בפרשת המועדות כאן ישנם רק שני חגים הנקראים בשם מיוחד – חג המצות וחג הסוכות³¹. ויש כיניהם הבדלים:

(א) על חג המצות נאמר „ובהמשה עשר יום לחודש הזה חג המצות לה“, השם חג המצות אינו נאמר על כל שבועת ימי החג³². ואילו

(28) ראה סוכה כה, ב במשנה. שם כט, א. רמב"ם שם ה"י. וטו"ר (ודאדה"ז) שם ס"ה ואילך (ס"ז סכ"א).

(29) ראה שו"ע אדה"ז שם (סכ"הו). וש"י יתירה מזו.

(30) ראה שו"ע אדה"ז א"ח סצ"ד סוס"ה: כדי לקיים המצוה מן המובחר נכון הוא שימתין כו' ואין בזה משום אין מחמיצין את המצות וזריזין מקדימין למצוה כיון שמתכוין כדי לקיים מצוה מן המובחר. וראה שו"ע (ככלים מע' זיין כלל א) עדי"ז לענין נטילת ד' מינים הנכון להמתין לקיים המצוה מן המובחר. אנציקלופדי' תלמודית כרך יב ע' תיה. וש"י.

(31) בחג השבועות נאמר (כג, טו. כא): „עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקורבתם גו' וקראתם בעצם היום הזה מקרא קודש גו'“. בר"ה: יהי' לכם שבתון זכרון תרועה (שם, כד). ביום הכיפורים יום הכפורים הוא (שם, כו), יום כיפורים הוא (שם, כח).

(32) ועדי"ז בפניחם (בת, כז). בחמשה עשר יום לחודש הזה חג שבועת ימים מצות יאכל. ובמשפטים (כג, טו). את חג

לקלוט את תורתו של הקדוש־ברוך־הוא, הנעלמה מעין כל חי, בהבנתו ובהשגתו. וכך באופן כללי כאשר היהודי אינו עוסק בתורה רק בפועל בלבד, אלא יש לו גם חביבות כלפי התורה, והוא מעריך אותה, ברכו בתורה תחלה⁶³, הרי אז נגדם ההיפך מ.אבדה הארץ⁶⁴ – וזוכים בקרוב ממש ל„ופרוס עלינו סוכת שלומך“, בבנין בית המקדש, שעליו נאמר „ויהי בשלם סוכו“⁶⁵, שיבנה על־ידי משיח צדקנו⁶⁶, במהרה בימינו ממש. (משיחת שמחת בית השואבה תשכ״ד)

(63) ראה תלמידי ר' יונה הובא ברין נדרים פא, א. שו"ע אדה"א או"ח ר"ס מז.
(64) נדרים שם. ב"מ פה, ריש ע"ב.
(65) תהלים עז, ג. וראה תרגום עה"פ. מדרש תהלים שם.
(66) ראה פסחים ה, א: בשכר שלשה ראשון (שביתת הרגל דפסח ושביתת הרגל דהג ונטילת לולב שנקראו ראשונים – רש"י שם) וכו' לשלשה ראשון כו' לבנין ביהמ"ק ולשמו של משיח. וראה חז"א ג שם. ובארוכה לקו"ש ח"ט שם.

אך מדוע צריך להדגיש שמצות הסוכה רצון ה' שבה יקפיו גם את לימודו והשגתו בתורה? אמנם, הוא חייב לקיים מצוות, כי „כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו“⁶¹, אך כל זאת מצד ענין הסוכה שצריכה לסובב את האדם כולו – „תדורו“ – אך לא מצד נטילת לולב – עצם לימוד והבנת התורה, כי באמצעות הלימוד הוא כבר קשור אל חכמתו של הקב"ה. ולכן אומרים לו, ש„מצות נטילתו בסוכה“ היא „מצוה מן המובחר“ – ענין זה קשור להבנתו ולהשגתו בתורה⁶²: הוא טופח את חכמת התורה, שהיא חכמתו ורצונו של הקדוש־ברוך־הוא, כאשר הוא חש שהתורה שהוא לומד מקיפה אותו ונעלית ממנו באין ערוך, ואז קיימת אצלו ההתבטלות והתשוקה

(61) יבמות קט, ב.
(62) ראה הל' ת"ת לאה"ז פ"ד ס"ג. לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 150.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

לגבי חג הסוכות נאמר – „חג הסוכות שבעת ימים לה“³³. (ב) מצד שני – לגבי חג המצות ממשיכה התורה ואומרת מיד „שבעת ימים מצות תאכלו“, ואילו לגבי חג הסוכות נאמרת המצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים“ רק בסיום הפרשה, ולא בסמוך להזכרת שם החג. ויש לומר, שניתן להסביר הבדלים אלו באמצעות הבדל נוסף שאנו מוצאים בין שני חגים אלו:

חג המצות נקרא בלשון חז"ל, וכן בלשון הנפוצה במנהג ישראל³⁴ גם בשם אחר – חג הפסח. ואילו לגבי חג הסוכות אין אנו מוצאים שהוא נקרא בשם אחר³⁵. הוא מכונה באותו שם גם בדברי חז"ל³⁶ ובמנהג ישראל.

מכל האמור לעיל מובן, שמהותו של חג הפסח אינה מתבטאת כולה בהיותו חג המצות. ואילו לגבי חג הסוכות הרי שם זה, ענין הסוכות, מבטא את מהותו העיקרית של החג.

ולפיכך, כאשר אומרת התורה „בחמשה עשר יום לחודש הזה חג המצות לה“, מבאר מיד הפסוק „שבעת ימים מצות תאכלו“, שרק משום פרט זה, של אכילת מצה, נקרא החג בשם „חג המצות“, ולא משום שזוהי המהות של כל שבעת הימים שבו³⁷. ואילו לגבי חמשה עשר יום לחודש השביעי נאמר „חג הסוכות שבעת ימים לה“ – זוהי משמעותם ומהותם של כל שבעת ימי החג.

המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות. ועד"ו בתשא (לד, יח). אבל לא נאמר „חג המצות שבעת ימים“. וגם בנין (ד"ב ל, כא. ועד"ו שם לה, יו. עזרא ו, כב) לא נאמר על עצם שם החג כ"א על עשיית בני" – „ויעשו בני" גו' את חג המצות שבעת ימים במשחה גו'“.

(33) ועד"ו בראה (טו, יג): חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים.

(34) כל השבעה (שמונה) ימים, ולא רק יום י"ד וט"ו ניסן שנק' פסח גם בתושב"כ (ראה השקו"ט כו' בס' המועדים בהלכה להר"ש זיין ע' רטו ואילך). וראה הגש"פ קה"ת (תשל"ט) ע' תפד בהערות.

(35) מלבד השמות ע"ש מועדים התבואה (בחי משפטים כג, יז): מועד חודש האביב, חג הקציר, חג האסוף. – נתבאר באה"ת משפטים ע' אקעה ואילך. לקו"ש חכ"ט ע' 232 ואילך. (36) או „חג" סתם: בש"ס ובלשון בני"א (כולל שמע"צ – ראה שו"ע יו"ד ס"כ, ס"ך). בתושב"כ – גם פסח ושבועות.

(37) ולכן נאמר הלשון „חג המצות“ (בעיקר) רק על יום ט"ו, כגיל בפנים, שהרי מצות אכילת מצה היא רק בלילה הראשונה שאז הכתוב קבעו חובה משא"כ בשאר הימים שהוא רק רשות (תו"כ פרשתנו שם. פסחים קכ, א). וראה ט"ז או"ח סתר"ח קרוב לתחלתו: ולמה יראו כל הימים חג המצות והי' לקרותם איסור חמץ אלא דהכל נגדר אחר לילה הראשונה ובשבילה באו שאר הימים כו'.

ומסיבה זו אין מופיע הציווי „בסוכות תשבו שבעת ימים“ מיד לאחר השם „חג הסוכות“, כדלעיל, כי אז היו עלולים לחשוב, כבחג המצות, שחג זה נקרא בשם חג הסוכות רק מפני ענין הישיבה בסוכה, אך אין זו מהותו ומשמעותו של החג כולו.

1. מצוה מפני החג או חג מפני המצוה:

ההסבר לכך הוא: יום חמשה עשר לחודש ניסן אינו מוזכר כיום מיוחד רק משום שקיימת בו המצוה של אכילת מצה³⁸, אלא משום שזהו „יום צאתך מארץ מצרים“, ולכן הוא נקבע לחג וליום טוב – „וזהו היום הזה לכם לזכרון ותגותם אותו חג לה' לדורותיכם“³⁹. והיותו חג וזמן מיוחד מהווה את הגורם למצוות החלות בו⁴⁰, כולל מצות אכילת מצה⁴¹.

לעומת זאת שבעת הימים „בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה“ אינם ימים מיוחדים ונבדלים כשלעצמם, אלא להיפך – הם מיוחדים משום המצוה של ישיבה בסוכה שבעת ימים החלה דוקא בימים אלו⁴²: כיון שבשבעת ימים

(38) ועד"ו הוא בחג השבועות (ראה טו, יז"ד) שאינו מחמת חיוב וקיום מצות (קרבנות) דיום זה כ"א (כמודגש בשמו – גם בפרשתנו) מצד „וספרתם לכם גו' עד ממחרת השבת השביעית תספור חמישים יום גו'“ (פרשתנו כג, טו. טז. וכן בראה שם, טו), מצד הזמן והמנין דשבעה שבועות. ולכן מקריבים בו מנחה חדשה. משא"כ הלשון „ביום הביכורים“ (פינחס כה, כו. ראה פרש"י שם). אבל לא נק' מטעם זה במקרא בשם חג.

(39) בא י"ד. וראה שם מב, ופרש"י: הוא הלילה שאמר לאברהם בלילה הזה אני גואל את בניך.

(40) ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 115. וש"נ.

(41) ראה לשון הרמב"ם (לענין אכילת מצה) במנין המצות בריש ספר היד מ"ע קנח; מצוה ז' בהכתרת להלכות חמץ ומצה. ולאידך בסהמ"צ מ"ע קנח וביד הל' חמץ ומצה רפ"ז: לאכול מצה בליל חמשה עשר.

(42) וכמודגש בהלכה בטעם הדיעות המחלקים דכשביך זמן בשעת עשיית הסוכה לפני החג אינו מברכו ביז"ט על החג, משא"כ לאידך אם ביך על החג בליל א' בביתו צריך לברך זמן כשיאכל בסוכה – „דכיון שביך בשעת עש' ונעיק יום טוב אינו אלא מפני הסוכה" ברכת הסוכה עולה ליום טוב ולסוכה" (ספר ההשלמה לסוכה מו, א. הובא בספר המכתם לסוכה שם. כל בו סוף הל' לולב. אורחות חיים סוף הל' סוכה

(* בתוס' רא"ש ור"ן הלשון לוחץ (כ"ל הערה 12). אבל בברכ"י שם סתומ"ג כתב דקאי בחד שיטה. אבל ראה שו"ת משאת משה (אריז טו' ה שהובא בבאה"ט וברכ"י שם) דכתב בסברת התוס': וכיון דמחמת"י קאתי מני בריך אסוכה הו"ל כמפרש אסוכה וארגל דמשמ"א הו". ברם היכא דבריך שהחיינו ארגל גופי' לא זו פטר זמן דסוכה דאין הרגל נתגלה במצות עשיית סוכה, ע"ש ואכ"מ.

והקרבת הקרבנות במשך שבעת ימי החג – אינם קשורים למצוות שבו⁴⁶, אלא לעצם החג.

ח. נטילת לולב בסוכה – שלמות שם המצוה

לפי האמור לעיל מובן גם לגבי קיום המצוה של ישיבה בסוכה ולגבי הקשר שבין מצוות נטילת לולב לבין מצוות סוכה:

כאמור לעיל, לא נאמר בצינוי „בסוכות תשבו שבעת ימים“ שמדובר על שבעת ימי החג – „בסוכות תשבו בשבעת הימים“ – כי החובה לשבת בסוכה שבעת ימים אינה נובעת מכך שאלה הם שבעת ימי החג, אלא, להיפך – הצינוי „בסוכות תשבו“ מביא לידי הקביעה של שבעת ימי החג, כפי שהוסבר לעיל בהרחבה.

לפי זה מובנים דברי רש"י לגבי שמיני עצרת: על הנאמר בגמרא⁴⁷ שזוהו „רגל בפני עצמו“, בנפרד מהג הסוכות, מבאר רש"י „שאינן יושבין בסוכה“: הרגל של חג הסוכות הוא התוצאה והענין של הישיבה בסוכה⁴⁸, עצם הרגל מתבטא בכך ש"יושבין בסוכה"⁴⁹.

במילים אחרות: החג נוצר על ידי הישיבה בסוכה⁵⁰ בפועל שבעת ימים – „תשבו כעין תדורו“.

אלו קיימת מצוה של ישיבה בסוכה, ובמיוחד באופן שהישיבה בסוכה מקיפה ומסובבת את האדם כולו בכל פעולותיו במשך שבעת הימים – „תשבו כעין תדורו“, כדלעיל, שהוא „דר בסוכה כל ז' הימים בין ביום ובין בלילה“ – משום כך ועל ידי כך נעשים שבעת הימים הללו לימים מיוחדים, חג לה'.

בסגנון אחר במקצת: בכל שבת ויום טוב אומרים בתפילה שזוהו זכר ליציאת מצרים, אך יש להבחין בין הדברים: בחג הפסח נאמר „זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים“⁴³, ומשום כך – „והגותם אותו חג לה' לדורותיכם“, כדלעיל, שהזכירה ביום של יציאת מצרים, קובעת זמן זה לחג.

אך לא כן לגבי שבת ושבעות. ובעיקר –

לגבי חג הסוכות אומרת התורה⁴⁴ „למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים“. כלומר, למרות שאין זה הזמן של הישיבה בסוכה בעת יציאת מצרים, והתורה אינה מזכירה את הטעם מיד כאשר מוזכר ציווי החג בתחילת הפרשה, אלא על המצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים“, ואדרבה, מצוות הישיבה בסוכה אינה חלה בזמן יציאת מצרים, בימי האביב, כפי שמוסבר ב„טור“⁴⁵.

ז. הקשר בין מהות החג לבין פרטיו

לפי זה מובן, שהצינויים והפרטים בקשר לחג, המופיעים בתחילת הפרשה – „ביום הראשון מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו, שבעת ימים תקריבו אשה לה'...“ – אינם ענינים נפרדים, שאין להם שום קשר לחובת הישיבה בסוכה, אלא להיפך – המהות של חג הסוכות מתאימה וחלה גם לגביהם.

ולעומת זאת חג הפסח הוא חג בפני עצמו, בנפרד ממצותיו, ולכן כל עניניו – היותו „מקרא קודש“, הצינוי „כל מלאכה לא תעשו“,

(ועד"ו הוא במאירי סוכה שם). ועפ"ו מחלקים לשאר יו"ט, פסח ועצרת, דמברכין זמן או"ט. וראה ברכי יוסף או"ח סתומ"ו דכתב דכן הוא להלכה).
(43) בא יג, ג. ובכ"מ בהפרשה. וראה רמב"ם הל' חו"מ רפ"ו.
(44) פרשתנו כג, מג.

(45) או"ח סתרכ"ה. וראה בארוכה ב"י ובי"ח שם. ולהעיר דגם רש"י ב"פ פרשתנו עה"פ תם, ענני כבוד" (ראה מפרשי רש"י). וראה שו"ע אדה"ז שם.

ואילו לגבי הלולב נאמר „ולקחתם לכם ביום הראשון...“ – המצוה של נטילת לולב חלה מפני שזוהו ה„יום הראשון“ של חג הסוכות.

ולפיכך מובן, ש„זמן המצוה“ ו„שם המצוה“ של מצות ארבעת המינים „חל“⁵¹ ביום הראשון⁵². קדושת חג הסוכות גורמת להם את החיוב ואת שם המצוה⁵³.

וכיון ששלמות החג וקדושתו נובעת מהישיבה בסוכה בפועל, מובן מאליו, שנטילת לולב בסוכה אינה פרט רק בהלכה של „כעין תדורו“ במצות סוכה, שעל ידי פרט זה מקיימת מצות הסוכה ביתר שלמות, אלא נטילת לולב בסוכה מוסיפה⁵⁴ שלמות גם ל„שם וקיום המצוה“ של לולב, „מצוה מן המובחר“⁵⁵.

ט. קדושת חג הסוכות – מלמטה

ההסבר לכל האמור לעיל בפנימיות הענינים ובעבודה הרוחנית של האדם הוא:

בכך שיום „חמשה עשר לחודש השביעי הזה“ נעשה חג עקב המצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים“ יש בו יתרון ומעלה⁵⁶ על פני חג המצות, שהוא זמן מיוחד⁵⁷ כשלעצמו:

כאשר קדושת החג נובעת מפעולות האדם

או"ח סתרכ"ט ס"ו. וש"ג) אף שבשאר ימות החג אינו מחוייב, כיון שעד"ו נעשית שלמות קדושת החג.⁵¹

(51) ל"רש"י ד"ה ולולב (סוכה לג, א). וד"ה ח"ג (שם ע"ב).

(52) אלא שלדעת רש"י הר"ז חל תיכף משקדש היום למקרי' דיהו.

(53) ואין אגודתו (לפני החג) קריאת שם להיות חל שם לולב פסול לדחות כל עד שיקדש עליו היום" (פרש"י סוכה שם ד"ה וה"ג). משא"כ בסוכה* שמצוה בעשייתה שנאמר חג הסוכות תעשה לך" – ראה פרש"י מכות ח, א. שו"ע אדה"ז סתומ"א ס"א ט"ז שם). סתרכ"ה (מרמ"ה ומג"א שם). העמק שאלה לשאלות שאלתא קסט. ועוד. וראה צפע"ג הל' שביעות פ"ה ה"ט"ז מה שמחלק בין מצוה לסוכה לפני החג.

(54) ועד"ו (ובמכש"ם) דשבת אהני לתמידין וכמה כיו"ב (ובמים צ"ג, ר"ע א). ועד"ו יחכ"פ שאהני לכל קרבנות היום, שלכן כל עבודות יח"כ אינן כשרות לו בו (בכה"ג). – יומא לב, ס"ב. וש"ג.

(55) ועפ"ו כהנ"ל מובן גם מנהג חב"ד שמהדרין לאגוד הלולב בסוכה (עירב יו"ט).

(56) ועד"ו העילוי דיו"ט שני של גלויות לגבי יו"ט ראשון (לקו"ט שמע"צ צב, ריש ע"ב ואילך. דרמ"צ קיד, א"ב. לקו"ט [המתורגם] ח"ט ע' 243 ובהערות שם).

(57) אף שלגבי שבת הרי בכל יו"ט ישראל קדשניה לומני (ברכות מט, א).

(* עפ"ו יש לבאר (ע"ד הרמז נכ"פ) ל' אדה"ז שם: אבל בליה הראשונה חג שז' דהיינו ליל ט"ז בתשרי (צריך לאכול בו).

(* וראה סוכה שם ע"א. וש"ג ובפרש"י שם ד"ה לולב ואכ"מ.

למטה, יש לכך השפעה בעולם, כיון שהדבר משפיע גם על הזמן ועל העולם, כפי שהם מצד עצמם, לאו דוקא כשהם קשורים לקדושה, לא כן כאשר זמן זה מיוחד בעצם על ידי הקדוש ברוך הוא.

הבחנה זו מתבטאת גם בהבדל שבין שתי מצוות אלו עצמן – אכילת מצוה וישיבה בסוכה: אכילת מצוה היא אכילה של מצוה, אין זו אכילה שהיתה נעשית על ידי האדם אילו לא היה צריך לעשות זאת לשם מצוה. לעומת זאת, מצות הישיבה בסוכה אינה מורכבת מפעולות מיוחדות הנעשות רק לצורך המצוה, אלא להיפך – „כעין תדורו“ – מדובר כאן על פעולות הנעשות על ידי כל אדם בחיי היום יום, לאו דוקא בקשר ליהדות או לתורה ומצוות – ובכל זאת מקיימים על ידי פעולות אלו את מצות הישיבה בסוכה.

וזהו המעלה המיוחדת של חג הסוכות: במשך כל השנה צריך להשקיע עמל רב כדי להגיע למצב שבו „כל מעשיך יהיו לשם שמים“ ו„בכל דרכיך לדעהו“. אך כאשר מגיע חג הסוכות הרי כל פעולותיו היום יומיות של האדם, כפי שהן, הופכות לענין של מצוה.

ולכן מתבטא הדבר גם בגשמיות, שהאדם כולו, מראשו ועד רגליו, עם כל לבושו, נמצא בסוכה – דבר שאיננו מוצאים בשום מצוה אחרת.

י. לימוד התורה – מוקף בסוכה

בכך מוסיף אדמו"ר הזקן ומדגיש, שנטילת לולב בסוכה היא מצוה מן המובחר לגבי מצות לולב⁵⁸ – „לפיכך בבוקר קודם שיתפלל בעודו בסוכה יברך“, והרי הברכה היא על נטילת לולב: עלולים לטעות ולחשוב שההכרח להיות מוקפים במצות סוכה – על-פי רצון ה' – אמור לגבי אנשים העוסקים בצרכים גשמיים, אך לא לגבי אנשים שהם מסוג הלולב – כפות תמרים – „שיש בו טעם – שיש בו תורה“⁵⁹, כי הם קשורים תמיד עם הקב"ה באמצעות לימוד התורה⁶⁰.

וכך עלול כל אדם להרהר לגבי עבודתו הרוחנית: מובן ש„אכילתו ושתייתו וכו'“ צריכים להיות חדורים ומוקפים במצות סוכה –

(58) ע"ד החסידות ראה סידור רסג, סע"ג ואילך. המשך וככה תרל"ז פפ"ד. המשך תרס"ו ע' לב. ובכ"מ. וראה גם לקו"ט [המתורגם] ח"ט ע' 388.

(59) ויקץ פ"ל, יב.

(60) ראה בארוכה לקו"ט [המתורגם] ח"ד ע' 141 ואילך. יבמות קט, ב.